

men — og hul, så en kan gå tvers igjennem den. Ryker den, går Merakerbygda med, sies der. — En liten historie kan friske op følget nu: Vår venn i «Kungliga Vattenfallsstyrelsen» var på vassdragsskjønn i Nord-Sverige. Ved elvens utløp i Østersjøen lå som vanlig en by, hvis sterkt bekymrede representant irriterte statens humørfylte ingeniørsakkyndige: Om dammen ikke blev sterk nok og røk, vilde hele staden gå med. «Det gjør ikke noe. En stad som X-å kan vi nu bygge op igjen på seks måneder», svarer ingeniøren. «Men tenk på alle *menneskene* da, mann!» utbryter den rystede representant for staden. «Ja, det er sant — det hadde jeg glemt — det tar *ni* måneder det!».....

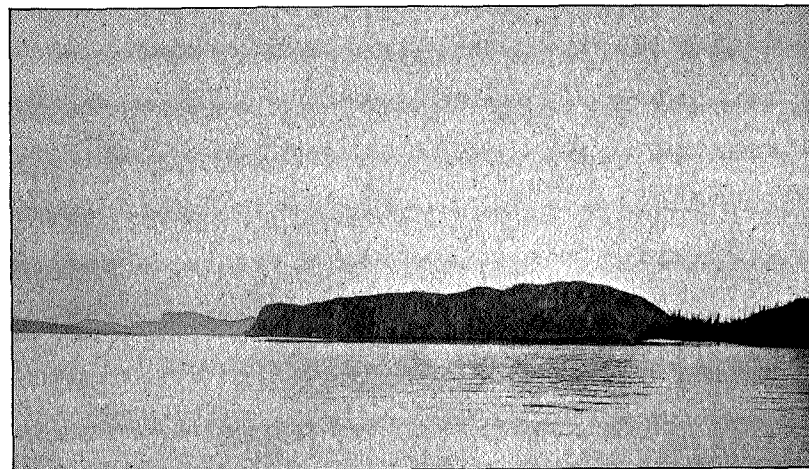
Fra elveoset arbeider vi oss op mot Vekterhaugene — dagslyset svikter og fullmånen stiger. Fra tid til annen snur vi oss og skotter op. Det er skjærtorsdagskveld og måneformørkelse ventendes. — Så kommer det som en upusset flekk i skivens nedre kant, og skyggen æter sig efterhvert videre innover. Mørk blir månen, men samtidig mere fyldig. Snart svever den i rummet som en dystert glødende kule. Vi *oplever* dens klodeform, og fornemmer slik som en gjerne gjør når et naturens under har vekket det vanesløvede sinn.

Men snart igjen krever turen *sitt*. Vi står på toppen av Vekterhaugene, der en i fullt lys kan se vel innover mot grensen og langt utover dalen. En saftig nedfart forestår, utover «Svenskefallet» og ned gjennom skogen i mørke og hårdfrosset løipe. Sauve, qui peu! —

Jeg stanser nede i skogen. Det er en kveld så vårstill og fin, og det er høitid i luften. Men tvers gjennom stillheten skjærer forræderiske sterkt skrapende lyd. Her arbeides! —

Og vi kommer vel ned — og så er det dusjen og maten — og drikken forstås! «Inte är det här något nykterhetshotel inte». Og stemningen blir som den må bli efter en vidunderlig tur og blandt mennesker i frihet, i fest og glede.

Næste morgen vekkes vi med en forsiktig fløyten. Varsomt skyves vinduet op. I solskinn sitter stæren i poplen rett utenfor og øver sine vartoner i den sterke luft. En ny dag — en ny vandring innover fjell og vidde! Å, herregud hvor det er godt å være *bare* menneske — å leke som menneskebarn i fjell og sol og vår!

Parti fra den Store Slavesjø.

THE BROTHERS PEDERSEN TO TRØNDERE I NORD-KANADAS VILDMARK AV HELGE INGSTAD

Gisnås var deres etternavn hjemme i Rennebu, Pedersen kalte de sig på den andre siden av havet. Den ene het Tom, den andre Even, men fordi de alltid holdt lag blev der likesom ikke bruk for fornavn, man talte om dem under fellesmerket «The brothers Pedersen».

I ca. 10 år fristet de livet som pelsjegere nord i Kanadas villmark. De har ord på sig som «first class men with a gun and a dog-team».

Første gang jeg hørte om «The brothers Pedersen» var en kveld etsteds i skogene øst for Den store Slavesjø. Jeg drev og flakket omkring alene med hundene mine på jakt efter villren, da jeg støtte på et friskt sledespor. Jeg fulgte dette noen timer, inntil jeg fikk øie på skjæret av et bål mellom trærne. Der hadde to av mine pelsjegervenner Bablet og Clark slått sig ned for natten. De

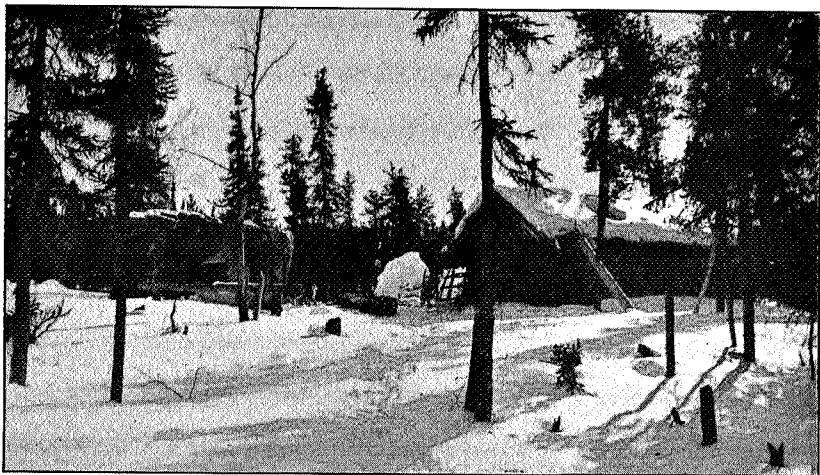

Skutt villren.

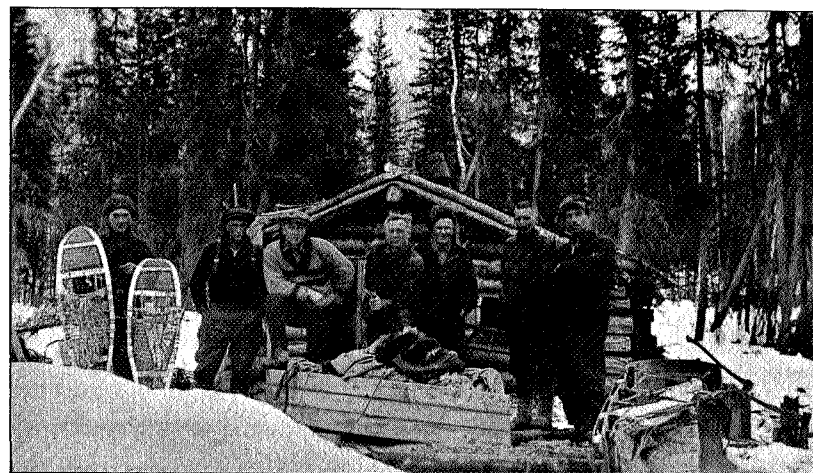
kom langveis fra og skulde vestover mot handelsposten. Ikke noe mat hadde de, og hundene deres var bare skinn og bein. Stor blev derfor gleden da jeg svinget op med tre renskrotter på sleden. Først åt vi, og derefter blev det til at vi blev sittende der ved bålet til langt utover natten og dampe på våre piper mens vi pratet om løst og fast.

Vi hadde snakket fra oss om mangt og meget, da Bablet sa:

— Kjørte innom indianerleiren for noen uker siden. Høvdingen Marlow var fnysende.

Tom og Evens hytte og «cach», som ved skogbranden gikk op i flammer.

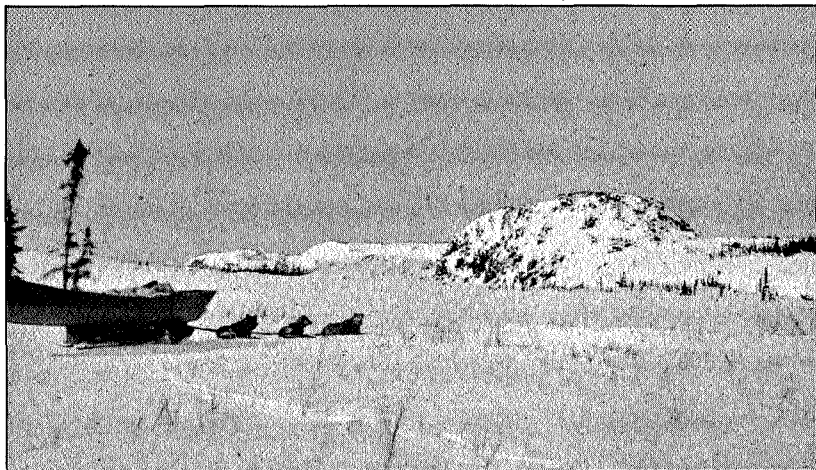
Pelsjegere. Tom Gisnås ytterst tilhøire.

Svor hevn over «The brothers Pedersen» etter slagsmålet i Oterpasset.

— Hvem er «The brothers Pedersen»? spurte jeg, for 10 hvite pelsjegere var alt jeg visste om i mine strøk, og de karene mente jeg å ha streifet bortti.

— To nordmenn, støvende gutter, driver jakt sydøst omkring Taltson-elven, kom det fra Bablet. — Men nu skal de være på post, fortsatte han, for det blir ingen spøk å ligge alene derinne i skogene med en bande skumlende rødhuder omkring sig. Vilde ikke være i deres mokkasiner for god betaling, neimen om jeg vilde.

Jeg lirket litt forsiktig med Bablet, og så fikk jeg historien om «The brothers Pedersen's» kamp med Chipewyan-indianerne. Den hadde vært kort og dramatisk. Brødrene var begge hjemme i teltet sit, anet fred og ingen fare, da en flokk indianere kom susende med hundespennene sine. Tom og Even gikk ut og møtte dem vennskapelig som skikken er overfor langveisfarende. Men indianerne var ikke i lune til vennskapelighet. Her var en strålende chance til å vise den hvite mann, som de i bunn og grunn hater, hvem som var herre og mester der i skogene. De var en hel hop, følte sig trygge, og bråkjekt trengte de inn på brødrene og gav sig til å yppe.

Kanoen fraktes på sleden.

Roligere karer enn «The brothers Pedersen» skulde man lete etter, og der skulde adskillig til før de ordentlig fløi i flint. Men her fløt begeret over. Med tørre never gikk de løs på rødhudene, og i ett, to, tre var plassen ryddet og fienden på vill flukt. Slik endte kampen mellom trønderne og Chipewyanerne. — —

Hvad jeg ved senere anledninger hørte berette om «The brothers Pedersen», lå i linje med det Bablet fortalte dengang ved bålet i skogene øst for Den store Slavesjø. Der stod respekt av «The brothers Pedersen», den ting var klar.

For dem gjaldt eventyret i villmarken like meget som selve pelsjakten. Det var ikke nok for dem å slå sig til på et bestemt sted og drive en jevn og sikker fangst der. Det ukjente lokket, de skulde alltid videre inn mot landet bak den blå horisont. Slik blev Tom og Even de første hvite som trengte inn gjennom de ukjente strøk omkring Taltsonvassdraget nordøst for Fitzgerald, strøk som inntil det siste har vært en hvit flekk på kartet.

Om disse to guttenes opplevelser i skogene og innover tundraen, på lange sledeferder etter villren og polarulv i bitter kamp mot sult og kulde, kunde der skrives adskillig. Jeg skal her bare berette om en enkelt tildragelse.

Blandt pelsjegere der nord er det skikk og bruk å legge i vei

Hunder og slede.

mot fangstfeltene tidlig på høsten. De starter da ut fra handelsposten med hunder og det aller nødvendigste i kanoene, padler over floder og vann, bærer utrustningen på ryggen over «the portages» (det vil si landstrekningene mellom vassdragene), hjulpet av hundene som får hver sin kløv. Fremkomsten blir langsom og det er et drygt slit, for heten er knugende og myggen står tett.

Et år fant så «The brothers Pedersen» på at det kunde være like lurt å kjøre frem utrustningen på det siste sledeføre om våren, da gode hunder kan gjøre lange dagsreiser med tungt lass. Fra handelsposten til fangstfeltet og tilbake igjen vilde det bli en sledeferd på over 1000 km, men det tok de ikke så nøie. Med full-lastede sleder la de senvåres iver fra Fort Fitzgerald og søkte så langt mot nordøst som de turde av hensyn til isløsningen, som når som helst kunde stenge retretten. I et skogholt, nær en av sine gamle hytter, bygget de et «cach», det vil si et stillas som var sikkert mot rovdirene. Her la de vinterutrustningen, og strøk så tilbake til Fitzgerald.

I Fort Fitzgerald blev de så sommeren igjennem og arbeidet sig en kano som var så fint et stykke arbeide som er sett der nord. Da høsten kom, lempet de hundene i kanoen og la på ny kursen for fangstfeltet. De følte sig ovenpå nu, og det hadde de grunn

til. Her fôr de frem med næsten tomt fartøi og kunde glede sig ved tanken om at utrustningen lå velberget og ventet på dem derinne i skogene. Intet slit med bæring! I en eneste vending tok de alt hvad de førte med sig over de ca. 40 portages, mens de andre år hadde måttet trampe både ti og tolv vendinger frem og tilbake krumbøid under vekten av telter, ovner og ammunisjon og alt det rare som ellers hører til en pelsjegers utrustning. Åjo, det var ikke fritt for at de likte sig!

Omsider nådde de op mot fangstfeltet. — Men her hadde noe hendt: skogen var vekk! Istedetfor frodige grantrær så de foran sig en kirkegård av forkullede trestammer. Skogbranden hadde rast over landet. Hytten og «cachet» med vinterutrustningen som de hadde kjørt inn våren i forveien, var gått op i flammer.

Der stod de. Alt hvad de rådde over, var det lille de hadde bragt med: noen fyrstikkesker, bøsse og 4 pakker ammunisjon. Ikke så meget som et garn eide de, og der var 9 hunder å fø. Foran dem lå åtte måneders arktisk vinter.

En utvei stod åpen: øieblikkelig retrett tilbake til Fitzgerald, hvor de i hvert fall slapp å sulte, og hvor de kanskje, om de bad pent, kunde opnå ny kreditt hos Hudson Bay-kompaniet. Men retretten passet ikke for «The brothers Pedersen», og minst av alt passet det dem å gå til Hudson Bay-kompaniet og be pent. De besluttet å bli hvor de var og prøve på å berge sig vinteren igjen som de best kunde.

Hvorledes de fra dag til dag holdt liv i sig og sine hunder gjennom den vinteren, skal jeg ikke akkurat si. Jeg går ut ifra at de mer eller mindre innrettet sig som stenaldermennesket, brukte snarer, dyregraver og feller av tømmerstokker. Nok er det — på sett og vis ordnet de ut med tilværelsen inntil det led mot jul. Da holdt det på å gå rent galt. Halvparten av hundene sultet ihjel og selv var de ikke stort verd. De hadde vært kloke nok å holde tre pakker ammunisjon i reserve, men det skulde ikke hjelpe dem stort, for villrenen var ingensteds å se, og de var for svake til å fly vidt og bredt over landet på speiding efter flokkene.

Da hendte det som kan hende der nord. Den svarteste elendighet forvandlet sig med ett slag til en strålende overflod. Stormassen av villren strømmet over landet.

Telt og slede på tundraen.

De felte da i en håndvending det vilt de trengte for resten av vinteren. Ved sine kjøttlagre blev de så i 4 måneder, åt og gledet sig ved livet.

Senvåres, samtidig som de andre pelsjegere trakk inn fra villmarken, svinget «The brothers Pedersen» op foran handelsposten i Fort Fitzgerald med få hunder og tomme sleder. Pelsjakten var gått i vasken for det året, de var fattigere enn dengang de la ut. Men de hadde vraket retretten og greid kampen mot sult og kulde derinne i ødemarken, og det betød noe der nord, hvor annet teller enn det som kan måles i klingende mynt.